

СОДЕРЖАНИЕ

От редколлегии	7
Фольклор и традиционные обряды якутов (Н.А. Алексеев, Е.Н. Кузьмина, Н.Н. Тобуроков)	12
Обрядовые танцы якутов: <i>осуохай</i> и <i>битии</i> (А.Г. Лукина)	45
Обрядовое интонирование саха: <i>алгыс</i> и <i>осуохай</i> (Ю.И. Шейкин)	58

ТЕКСТЫ И ПЕРЕВОДЫ

ААН ДОЙДУ ИЧЧИЛЭРИГЭР АЛГЫСТАР ЗАКЛИНАНИЕ ДУХОВ-ХОЗЯЕВ ЗЕМЛИ

1. [Аан дойду иччитигэр алгыс]	116
[Заклинение духа-хозяйки земли]	117
2. Салама тойуга	118
Песня о <i>саламе</i>	119
3. Дэлбиргэ ыйыыр алгыс	128
Заклинение при вывешивании <i>дэлбиргэ</i>	129
4. Аан дойду иччитин албаныгыта	130
Заклинение духа-хозяйки страны	131

БУЛЧУТТАР АЛГЫСТАРА ОБРЯДОВЫЕ ЗАКЛИНАНИЯ НА ПРОМЫСЛАХ

БУЛЧУТТАР АЛГЫСТАРА ЗАКЛИНАНИЯ ОХОТНИКОВ

5. [Хайылла Дохсун алгыһа]	134
[Заклинение Хайылла Дохсуна]	135
6. Байанай алгыһа	138
Заклинение Байаная	139
7. Байанай алгыһа	140
Заклинение Байаная	141
8. Байанай алгыһа	142
Заклинение Байаная	143
9. Булчут алгыһа	148
Заклинение охотника	149

10 [Байанайы күндүлээһин]	150
[Угощение Байаная]	151
11. [Байанайы ыңырыы]	154
[Призывание Байаная]	155
12. Чычыпкаан алгыһа	156
Закливание Чычыпкана	157
13. Эһэкээн алгыһа	158
Закливание Эсэкээна	159
14. Булчут билгэтэ	160
Гадание охотника	161
15. Билгэ. Сэрэбэ	162
Ворожба. Гадание	163
16. Байанай алгыһа	162
Закливание Байаная	163

БАЛЫКСЫТТАР АЛГЫСТАРА
ЗАКЛИНАНИЯ РЫБАКОВ

17. Дирин далай иччитин алгыһа	168
Закливание духа-хозяйки глубокой воды	169
18. Уу иччитин алгыһа	176
Закливание духа-хозяйки воды	177
19. Балыксыттар алгыстара	178
Закливание рыбаков	179
20. Элиэ алгыһа	180
Благословение рыболовной загороди	181
21. Сиэл баайыы алгыһа (Быһыт быһыыта)	182
Закливание духов-хозяев земли (При построении рыболовной загороди)	183
22. Илим алгыһа	186
Благословение сети	187
23. Күөл иччитин алгыһа	186
Закливание духа-хозяйки озера	187
24. [Уу иччилэрин алгыһа]	190
[Закливание духов-хозяек воды]	191
25. Балыксыт алгыһа	192
Закливание рыбака	193
26. Балыксыт алгыһа	196
Закливание рыбака	197

ОЛОХ-ДЬАҔАХ АЛГЫСТАРА
СЕМЕЙНО-БЫТОВЫЕ ЗАКЛИНАНИЯ

ДЬИЭ-УОТ АЛГЫСТАРА
ЗАКЛИНАНИЯ ДУХОВ-ХОЗЯЕВ ДОМА И ОГНЯ

27. Алаһа дьиэ алгыһа	200
Закливание на новоселье	201

28. Тиэргэн алгыһа	202
Благословение двора	203
29. Сэргэ алгыһа	204
Закливание коновязи	205
30. Уот иччитин алгыһа	206
Закливание духа-хозяина огня	207
31. Уот иччитин алгыһа	208
Закливание духа-хозяина огня	209
32. Уот алгыһа	210
Закливание огня	211
33. Уот алгыһа	216
Закливание огня	217
34. Аал уот алгыһа	216
Закливание священного огня	217
35. Аал уот алгыһа	218
Закливание священного очага	219

УРУУ АЛГЫСТАРА
СВАДЕБНЫЕ ЗАКЛИНАНИЯ

36. Кийиит аҕатын алгыһа	220
Алгыс-благословение отца невесты	221
37. [Сүктэр дьахтар ийэтин алгыһа]	226
[Благословение матери невесты]	227
38. Аттанарга түнгүрэттэр кыыстарын алгыһалара	230
Благопожелание невесте перед отправлением свадебного поезда	231
39. Урууга уот оттор алгыс	232
Благословение при разжигании огня на свадьбе	233
40. Ходобой алгыһа	238
Благословение сватки со стороны невесты	239
41. Кийиит сиэл баайар алгыһа	240
Закливание невесты при обряде жертвоприношения духу-хозяйке земли жениха	241
42. Уот саҕаачы алгыһа	242
Закливание [человека], высекающего огонь	243
43. Тангара албааччы алгыһа	246
Закливание светлых божеств	247
44. [Болугур айыгыта ходобойдообутун туһа]	252
[О том, как дух болугурской шаманки был сватьей]	253
45. Аныгы уруу алгыһа	268
Благопожелание на современной свадьбе	269

ТӨРӨӨҮН-УУҕААҕЫН АЛГЫСТАРА
РОДИЛЬНЫЕ ЗАКЛИНАНИЯ

46. Айыһыт алгыһа	272
Закливание Айыһыт	273
47. [Ойуун дьахтар төрүүрүгэр алгыһа]	278
[Закливание шамана при родах]	279

48. Айыыһыты атаарымы	284
Проводы Айыысыт	285
49. Айыыһыты атаарымы	288
Проводы Айыысыт	289
50. Оҕо уйатын тутууга Айыыһыты албааһын	290
Заклинание Айыысыт при освящении детской колыбели	291
51. Оҕо кутун көрдөһүү	292
Испрашивание души ребенка	293
52. [Дьахтары төннөрөр алгыс]	298
[Заклинание на возвращение женщины]	299

СҮӨҮ ИИТИИТИН УОННА ҮЛЭ-ХАМНАС АЛГЫСТАРА
СКОТОВОДЧЕСКИЕ И ТРУДОВЫЕ ЗАКЛИНАНИЯ

53. Дьүһэбэй алгыһа	304
Заклинание Джёсёгёя	305
54. Дьөһөгөй алгыһа	306
Заклинание Джёсёгёя	307
55. Сэргэ ытыгын тэриирэ	308
Заклинание при жертвоприношении коновязи	309
56. Сайылыкка тахсарга алгыс	310
Благопожелание, исполняемое при переезде на летник	311
57. Атыр оуһу албааһын	312
Заклинание порога	313
58. Сылгы оҕотун уһугуннарымы	312
[Заклинание для вызволения припозднившегося жеребенка]	313
59. Ат аттанытыгар этэр алгыс	314
Заклинание при кастрации жеребца	315
60. Атыр сүөһүнү өлөрүү	316
Заклинание при убое состарившихся быка и жеребца	317
61. От охсооччу алгыһа	316
Заклинание косаря	317
62. Хотуур алгыһа	320
Заклинание косаря	321
63. Хотууру уулатар алгыс	320
Заклинание при «поении» косы	321
64. Кыдама алгыһа	322
Благословение больших длинных вил	323
65. Таба төрүүрүгэр алгыс	324
Заклинание при отеле оленухи	325
66. Таба ыарыйдабына алгыс	326
Заклинание при лечении оленей	327
67. Быт өлүү түстэбинэ алгыс	330
Заклинание при копытке (у оленей)	331
68. Уус алгыһа	332
Заклинание кузнеца	333

ЫҢЫАХ
ЫСЫАХ

ЫҢЫАХ АҢАР АЛҒЫСТАР
ЗАКЛИНАНИЯ НА ОТКРЫТИИ ЫСЫАХА

69. Ыһыахха үрүн ойуун алгыһа	336
Благословение белого шамана на <i>ысыахе</i>	337
70. Ыһыах алгыһа	350
[Заклинание на открытии <i>ысыаха</i>]	351
71. Иэйиэхсит алгыһа	360
Песня Иэйиэхсит	361
72. Ыһыах алгыһа	364
Благословение на <i>ысыахе</i>	365
73. Ыһыах хоһооно	376
Песня, исполняемая на <i>ысыахе</i>	377
74. Айах тутуута	378
Подношение большого <i>чороона</i>	379
75. Ыһыах тойуга	382
Благословение [праздника] <i>ысыах</i>	383

ОҢУОКАЙ-ҮҢКҮҮ ТЫЛАРА
ЗАПЕВЫ ТАНЦА ОСУОХАЙ

76. Былыргы үҥкүү ырыата	384
Песня старинного танца	385
77. П.Ф. Тимофеев оһуокайа	392
П.Ф. Тимофеев. [Запев] <i>осуохая</i>	393
78. С.А. Зверев оһуокайын кириитэ	398
С.А. Зверев. Зачин [запева] <i>осуохая</i>	399
79. Н.П. Алексеев найахалы оһуокайа	404
Н.П. Алексеев. [Запев] наяхинского <i>осуохая</i>	405
80. С.Т. Алексеев оһуокайа	406
С.Т. Алексеев. [Запев] <i>осуохая</i>	407
81. П.Г. Герасимов оһуокайа	408
П.Г. Герасимов. [Запев] <i>осуохая</i>	409
82. Н.Ф. Осипов оһуокайын тыла	414
Н.Ф. Осипов. Запев <i>осуохая</i>	415
83. К.А. Амбросьев оһуокайын тыла	418
К.А. Амбросьев. Запев <i>осуохая</i>	419
84. П.Д. Тогонохов оһуокайын тыла	422
П.Д. Тогонохов. Запев <i>осуохая</i>	423
85. В.М. Васильева оһуокайын тыла	426
В.М. Васильева. Запев <i>осуохая</i>	427
86. И.М. Кутанов оһуокайын тыла	430
И.М. Кутанов. Запев <i>осуохая</i>	431

ПРИЛОЖЕНИЯ

Сведения о текстах и принципах их публикации	433
Примечания и комментарии	435

Словарь непереведенных слов	482
Указатель персонажей и топонимов	486
Указатель исполнителей текстов	491
Указатель собирателей текстов	491
Список литературы	493
Список сокращений	499
Summary	500
Содержание компакт-диска	505